

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 177g/2021

privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi
din articolul 242 alin. (1) din Codul contravențional și din articolul 2 din
Legea nr. 414 din 22 decembrie 2006 cu privire la asigurarea obligatorie
de răspundere civilă pentru pagube produse de autovehicule
*(încălcarea de către conducătorul de vehicul a regulilor de circulație
rutieră soldată cu deteriorarea neînsemnată a vehiculelor)*

CHIȘINĂU

12 august 2021

Curtea Constituțională, judecând în componența:

nei Domnica MANOLE, *Președinte*,
dlui Nicolae ROȘCA,
nei Liuba ȘOVA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea nei Cristina Chihai, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată pe 27 iulie 2021,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând pe 12 august 2021, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află sesizarea nr. 177g/2021 privind excepția de neconstituționalitate a următoarelor prevederi:

– „deteriorarea neînsemnată” din articolul 242 alin. (1) din Codul contravențional, adoptat prin Legea nr. 218 din 24 octombrie 2008, și

– „autorității de supraveghere” din articolul 2 din Legea nr. 414 din 22 decembrie 2006 cu privire la asigurarea obligatorie de răspundere civilă pentru pagube produse de autovehicule, ridicată de dl avocat Adrian Grosu, în interesele nei Vera Pușca, contravenientă în dosarul nr. 4r-1557/21, pendinte la Curtea de Apel Chișinău.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de un complet de judecători ai Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău (format din domnii Stelian Teleucă și Ghenadie Moroza și doamna Silvia Cekan), în baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Pe 19 octombrie 2020, un agent constator al Direcției de Poliție a municipiului Chișinău a întocmit un proces-verbal cu privire la comiterea contravențiilor prevăzute de articolele 242 alin. (1) [*încălcarea de către conducătorul de vehicul a regulilor de circulație rutieră soldată cu deteriorarea neînsemnată a vehiculelor*] și 243 alin. (1) [*părăsirea locului în care s-a produs accidentul rutier*] din Codul contravențional și a decis sancționarea nei Vera Pușca pentru comiterea acestor contravenții. Potrivit acestui proces-verbal, pe 15 octombrie 2020, dna Vera Pușca a tamponat un automobil și a părăsit locul accidentului.

4. Dna Vera Pușca a contestat procesul-verbal cu privire la contravenție și decizia de sancționare la Judecătoria Chișinău, sediul Ciocana.

5. Prin Hotărârea Judecătoria Chișinău, sediul Ciocana, din 13 aprilie 2021, s-a respins contestația depusă de dna Vera Pușca.

6. Dna Vera Pușca a formulat un recurs împotriva hotărârii menționate *supra*.

7. În ședința de judecată din 6 iulie 2021, dl avocat Adrian Grosu a ridicat, în interesele dnei Vera Pușca, excepția de neconstituționalitate a textului „deteriorarea neînsemnată” din articolul 242 alin. (1) din Codul contravențional și a textului „autorității de supraveghere” din articolul 2 din Legea nr. 414 din 22 decembrie 2006.

8. Prin Încheierea din aceeași zi, Judecătoria Chișinău, sediul Ciocana, a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a trimis sesizarea la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

9. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 1 Statul Republica Moldova

„[...]”

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate.”

Articolul 22 Neretroactivitatea legii

„Nimeni nu va fi condamnat pentru acțiuni sau omisiuni care, în momentul comiterii, nu constituiau un act delictuos. De asemenea, nu se va aplica nici o pedeapsă mai aspră decât cea care era aplicabilă în momentul comiterii actului delictuos.”

Articolul 23 Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„[...]”

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

10. Prevederile relevante ale Codului contravențional, adoptat prin Legea nr. 218 din 24 octombrie 2008, sunt următoarele:

Articolul 242 Încălcarea regulilor vamale

„(1) Încălcarea de către conducătorul de vehicul a regulilor de circulație rutieră soldată cu **deteriorarea neînsemnată** a vehiculelor, a încărcăturilor, a drumurilor, a instalațiilor rutiere, a altor instalații sau a altor bunuri ori cu cauzarea de vătămări corporale neînsemnate victimei

se sancționează cu amendă de la 18 la 24 de unități convenționale cu aplicarea a 5 puncte de penalizare.

(2) Încălcarea de către conducătorul de vehicul a regulilor de circulație rutieră soldată cu cauzarea de vătămări corporale ușoare victimei sau cu deteriorarea considerabilă a vehiculelor, a încărcăturilor, a drumurilor, a instalațiilor rutiere, a altor instalații sau a altor bunuri

se sancționează cu amendă de la 24 la 30 de unități convenționale cu aplicarea a 6 puncte de penalizare.”

Articolul 243

Părăsirea locului în care s-a produs accidentul rutier

„(1) Părăsirea de către persoana implicată în accident rutier a locului în care s-a produs accidentul ce a cauzat consecințele prevăzute la art. 242 alin. (1), dacă fapta nu constituie infracțiune, cu excepția accidentului rutier documentat prin procedura de constatare amiabilă a accidentului, prevăzută de Legea nr. 414/2006 cu privire la asigurarea obligatorie de răspundere civilă pentru pagube produse de autovehicule,

se sancționează cu amendă de la 40 la 50 de unități convenționale sau cu privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport pe un termen de la 6 luni la 1 an, sau cu muncă neremunerată în folosul comunității pe o durată de la 20 la 40 de ore, sau cu arest contravențional pe un termen de la 7 la 10 zile.

[...].”

11. Prevederile relevante ale Legii nr. 414 din 22 decembrie 2006 cu privire la asigurarea obligatorie de răspundere civilă pentru pagube produse de autovehicule sunt următoarele:

Articolul 2

Noțiuni

„[...]

autoritate de supraveghere – Comisia Națională a Pieței Financiare;

daună materială nesemnificativă – daună cauzată prin avarierea sau distrugerea de bunuri în urma accidentului de autovehicul, a cărei sumă nu depășește cuantumul maxim de despăgubire, stabilit prin actele normative ale **autorității de supraveghere**, în cazul aplicării procedurii de constatare amiabilă a accidentului de autovehicul;

[...].”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

12. Cu privire la textul „deteriorarea neînsemnată” din articolul 242 alin. (1) din Codul contravențional, autorul excepției susține că legislatorul nu a reglementat pragul valoric al deteriorării neînsemnate a vehiculelor. Din aceste considerente, textul contestat nu corespunde exigențelor calității legii. Acest fapt permite ca organele de drept să aplice în mod arbitrar legea și să facă abstracție de evaluarea urmărilor prejudiciabile care este un semn obligatoriu al laturii obiective a contravenției în discuție.

13. De asemenea, autorul excepției consideră că textul „deteriorarea neînsemnată” din articolul 242 alin. (1) din Cod ar putea fi echivalat cu textul „daune materiale nesemnificative” prevăzute de articolul 2 din Legea nr. 414 din 22 decembrie 2006, care reprezintă daunele până la suma de zece mii de lei. Acest cuantum a fost stabilit de Comisia Națională a Pieței Financiare prin Hotărârea nr. 37/14 din 19 august 2019. Totuși, articolul 242 alin. (1) din Cod nu face trimitere la prevederile Legii nr. 414 din 22 decembrie 2006. De asemenea, acest cuantum deja interferează cu daunele considerabile prevăzute de articolul 242 alin. (2) din Codul contravențional. Prin urmare, textul „deteriorarea neînsemnată” din

articolul 242 alin. (1) din Codul contravențional contravine articolelor 1 alin. (3), 22 și 23 din Constituție.

14. Cu privire la textul „autorității de supraveghere” din articolul 2 din Legea nr. 414 din 22 decembrie 2006, autorul excepției susține că Parlamentul nu poate să delege competența de legiferare în materia infracțiunilor Comisiei Naționale a Pieței Financiare. Așadar, această Comisie nu are atribuții de legiferare și nu poate stabili pragul valoric al „daunelor materiale nesemnificative”. Totodată, acest text nu corespunde exigențelor calității legii. Astfel, textul contestat contravine articolelor 1 alin. (3), 6, 22, 23, 60, 66, 72 alin. (3) lit. n) și 102 alin. (2) din Constituție.

B. Aprecierea Curții

15. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

16. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Codul contravențional și din Legea cu privire la asigurarea obligatorie de răspundere civilă pentru pagube produse de autovehicule, ține de competența Curții Constituționale.

17. Curtea observă că excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de avocatul contravenientului într-un proces din fața unei instanțe de drept comun. Astfel, sesizarea este formulată de către subiectul căruia i s-a conferit acest drept, în baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție, așa cum a fost interpretat acesta prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

18. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie prevederile menționate la § 1 *supra*. Aceste prevederi nu au făcut anterior obiect al controlului de constituționalitate.

19. Curtea reamintește că a stabilit în jurisprudența sa, ca o condiție de admisibilitate a sesizării privind excepția de neconstituționalitate, și faptul ca prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei (a se vedea HCC nr. 2 din 9 februarie 2016, punctul 1 din dispozitiv). Astfel, prin prisma materialelor sesizării, Curtea va aprecia dacă prevederile contestate urmează a fi aplicate de către instanța de judecată la soluționarea cauzei în cadrul căreia a fost ridicată excepția de neconstituționalitate respectivă.

20. Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată într-o cauză contravențională care are ca obiect examinarea unei contestații împotriva procesului-verbal cu privire la contravențiile prevăzute de articolele 242 alin. (1) și 243 alin. (2) din Codul contravențional și a deciziei de sancționare (a se vedea §§ 3-7 *supra*). Astfel, Curtea admite că instanța de judecată va aplica textul „deteriorarea neînsemnată” din articolul 242 alin. (1) din Codul contravențional în cauza pe care o examinează.

21. Cu privire la textul „autorității de supraveghere” contestat de autorul excepției, Curtea observă că daună materială nesemnificativă reprezintă dauna cauzată prin avarierea sau distrugerea de bunuri în urma accidentului de autovehicul, a cărei sumă nu depășește cuantumul maxim de despăgubire, stabilit prin actele normative ale autorității de

supraveghere, în cazul aplicării procedurii de constatare amiabilă a accidentului de autovehicul. Autoritatea de supraveghere este Comisia Națională a Pieței Financiare (articolul 2 din Legea nr. 414 din 22 decembrie 2006). De asemenea, Curtea mai observă că despăgubirea de asigurare va fi stabilită și achitată în limitele răspunderii asigurătorului care este, *inter alia*, cuantumul maxim de despăgubire, stabilit prin actele normative ale autorității de supraveghere – la avarierea sau distrugerea de bunuri, în cazul aplicării procedurii de constatare amiabilă a accidentului de autovehicul (articolul 14 alineatele (1) și (2) lit. c) din aceeași Lege). Mai mult, Curtea subliniază că Legea nr. 414 din 22 decembrie 2006 reglementează raporturile juridice dintre asigurători, asigurați și persoane terțe ce derivă din contractul de asigurare obligatorie de răspundere civilă pentru pagube produse de autovehicule, precum și modul de realizare a acestui tip de asigurare (articolul 1 din Lege).

22. Curtea observă, din materialele sesizării, că prima instanță nu a examinat un litigiu privind stabilirea și achitarea despăgubirii de asigurare pentru deteriorarea autovehiculului, în cazul aplicării procedurii de constatare amiabilă a accidentului de autovehicul. Instanța de judecată a examinat o contestație împotriva procesului-verbal cu privire la contravenții și a deciziei de sancționare (a se vedea § 20 *supra*). Din aceste considerente, Curtea reține că textul „autorității de supraveghere” din articolul 2 din Legea nr. 414 din 22 decembrie 2006 nu este aplicabil în cauza în cadrul căreia a fost ridicată excepția de neconstituționalitate. Prin urmare, acest capăt al sesizării este inadmisibil.

23. Curtea notează că o altă condiție obligatorie pentru ca excepția de neconstituționalitate să poată fi examinată în fond este incidența unui drept fundamental. Astfel, Curtea va analiza, prin prisma argumentelor autorului sesizării, dacă prevederile contestate reprezintă o ingerință într-un drept fundamental (a se vedea DCC nr. 86 din 8 iunie 2021, § 18; DCC nr. 95 din 17 iunie 2021, § 28; DCC nr. 109 din 13 iulie 2021, § 19).

24. Cu privire la textul „deteriorarea neînsemnată” din articolul 242 alin. (1) din Codul contravențional, autorul excepției a susținut că acesta contravine articolelor 1 alin. (3) [*preeminența dreptului*], 22 [*neretroactivitatea legii*] și 23 alin. (2) [*dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle*] din Constituție.

25. În jurisprudența sa, Curtea a reținut că articolul 1 alin. (3) din Constituție nu are o aplicabilitate de sine stătătoare. Pentru a fi aplicabil, autorul excepției de neconstituționalitate trebuie să demonstreze, în mod argumentat, existența unor ingerințe în drepturile garantate de Constituție (a se vedea HCC nr. 3 din 14 ianuarie 2021, § 22; DCC nr. 106 din 1 iulie 2021, § 23).

26. Cu referire la incidența articolului 22 din Constituție, Curtea subliniază că dispozițiile acestui articol garantează neretroactivitatea legii penale, în sensul larg al noțiunii „penal” (care include dreptul penal și dreptul contravențional). În jurisprudența sa, Curtea a mai stabilit că textele penale trebuie să fie formulate în mod clar și inteligibil, fără dificultăți de ordin sintactic și pasaje obscure. În special în materie penală, legislatorul trebuie să fie deosebit de precis, de clar și de coerent, așa cum o impune principiul *nullum crimen, nulla poena sine lege*, garantat de

articolul 22 din Constituție și de articolul 7 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului (a se vedea DCC nr. 73 din 27 mai 2021, § 18; DCC nr. 89 din 15 iunie 2021, § 22).

27. În același timp, Curtea subliniază că articolul 23 din Constituție nu-i impune legislatorului obligația definirii tuturor termenilor folosiți în cuprinsul normelor de drept substanțial. În acest context, pornind de la principiul aplicabilității generale a legilor, Curtea reține că formularea lor nu poate prezenta o precizie absolută. Una dintre tehnicile standard de reglementare constă în recurgerea mai curând la categorii generale, decât la liste exhaustive. Astfel, multe legi folosesc, prin forța lucrurilor, formule mai mult sau mai puțin vagi, a căror interpretare și aplicare depind de practică. Oricât de clar ar fi redactată o normă juridică, în orice sistem de drept, există un element inevitabil de interpretare judiciară (a se vedea HCC nr. 18 din 30 iunie 2020, § 92).

28. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea notează că articolul 242 alin. (1) din Codul contravențional califică drept contravenție încălcarea de către conducătorul de vehicul a regulilor de circulație rutieră soldată cu deteriorarea neînsemnată a vehiculelor, a încărcăturilor, a drumurilor, a instalațiilor rutiere, a altor instalații sau a altor bunuri ori cu cauzarea de vătămări corporale neînsemnate victimei. Alineatul (2) din același articol prevede răspunderea contravențională pentru încălcarea de către conducătorul de vehicul a regulilor de circulație rutieră soldată cu cauzarea de vătămări corporale ușoare victimei sau cu deteriorarea considerabilă a vehiculelor, a încărcăturilor, a drumurilor, a instalațiilor rutiere, a altor instalații sau a altor bunuri.

29. Curtea reține că aceste două contravenții se deosebesc, *inter alia*, prin calificativul „deteriorarea neînsemnată” (alin. (1)) și „deteriorarea considerabilă” (alin. (2)).

30. Sub acest aspect, Curtea observă că deși legislatorul nu a stabilit în Codul contravențional pragul valoric al „deteriorării neînsemnate” din articolul 242 alin. (1) din Codul contravențional, totuși, acest fapt nu poate determina neconstituționalitatea acestui text, având în vedere și faptul că legislatorul a stabilit ce reprezintă termenul „deteriorare considerabilă”.

31. În jurisprudența sa, Curtea a reținut că mărimea daunelor considerabile va constitui limitele care se încadrează între daunele în proporții mici și daunele în proporții mari (a se vedea HCC nr. 22 din 27 iunie 2017, § 102). De altfel, Curtea notează că anterior a verificat constituționalitatea textului „deteriorarea considerabilă” din articolul 242 alin. (2) din Codul contravențional. Curtea a reținut că, potrivit articolului 126 alin. (2) din Codul penal, caracterul considerabil al daunei cauzate se stabilește luând-se în considerare valoarea, cantitatea și însemnătatea bunurilor pentru victimă, starea materială și venitul acesteia, existența persoanelor întreținute, alte circumstanțe care influențează esențial asupra stării materiale a victimei. Curtea nu a constatat niciun temei pentru care în cazul contravențiilor ar fi posibilă aplicarea altor raționamente decât a celor menționate *supra* (a se vedea DCC nr. 56 din 11 iunie 2018, §§ 19-20).

32. Așadar, Curtea reține că daunele cauzate ca urmare a încălcării de către conducătorul de vehicul a regulilor de circulație rutieră care nu ating

pragul valoric de daune considerabile prevăzute de articolul 242 alin. (2) din Codul contravențional vor fi calificate ca daune neînsemnate prevăzute de articolul 242 alin. (1) din Cod, potrivit principiului *tertium non datur* (principiul terțului exclus).

33. Curtea reamintește că aspectele legate de interpretarea și aplicarea legii nu țin de competența Curții Constituționale. Această competență le revine, prin definiție, instanțelor de judecată (a se vedea DCC nr. 8 din 26 ianuarie 2021, § 47; DCC nr. 59 din 22 aprilie 2021, § 31). Astfel, Curtea reține că ține de competența instanțele de judecată să interpreteze, să clarifice și să înlăture dubiile referitoare la calificarea daunelor ca fiind neînsemnate și, respectiv, să aplice articolul 242 alin. (1) din Codul contravențional.

34. Prin urmare, în baza celor menționate *supra*, Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate este inadmisibilă și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a textului „deteriorarea neînsemnată” din articolul 242 alin. (1) din Codul contravențional și a textului „autorității de supraveghere” din articolul 2 din Legea nr. 414 din 22 decembrie 2006 cu privire la asigurarea obligatorie de răspundere civilă pentru pagube produse de autovehicule, ridicată de dl avocat Adrian Grosu, în interesele dnei Vera Pușca, contravenientă în dosarul nr. 4r-1557/21, pendinte la Curtea de Apel Chișinău.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Domnica MANOLE

Chișinău, 12 august 2021
DCC nr. 133
Dosarul nr. 177g/2021